

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2019/20:MJU5y

Kommissionens arbetsprogram 2020

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 6 februari 2020 att ge bl.a. miljö- och jordbruksutskottet möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2020.

I yttrandet lämnar miljö- och jordbruksutskottet sin övergripande syn på vissa delar av kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kort om kommissionens arbetsprogram

Allmänt

Kommissionen presenterar varje år ett arbetsprogram för det kommande året, och den 29 januari 2020 presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2020, En ambitiösare union (COM(2020) 37). Det är den nya kommissionens första arbetsprogram. Det innehåller de viktigaste initiativ som kommissionen avser att vidta under sitt första år och är uppställt runt de sex viktigaste målen i ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer. Programmet återspeglar också Europaparlamentets viktigaste prioriteringar, liksom prioriteringarna i Europeiska rådets strategiska agenda för 2019–2024. Arbetsprogrammet har fem bilagor som bl.a. omfattar nya initiativ, Refit-initiativ och liggande förslag som kommissionen anser bör prioriteras i lagstiftningsarbetet.

Förslag inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde

Ett av huvudmålen i programmet är den europeiska gröna given. Inom detta huvudmål återfinns flera initiativ som hör till utskottets beredningsområde, bl.a. en europeisk klimatlag, en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi, en ny EU-strategi för biologisk mångfald, EU:s nya skogsstrategi, strategin Från jord till bord och den europeiska klimatpakten. Även i programmets övriga delar finns flera förslag som hör till utskottets beredningsområde.

Utrikesutskottets beslut

Utrikesutskottet beslutade den 6 februari 2020 att ge bl.a. miljö- och jordbruksutskottet möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2020 utifrån följande frågor:

1. Finns alla relevanta förslag med i arbetsprogrammet eller fattas det viktiga förslag?
2. Finns det förslag med i arbetsprogrammet som utskottet inte anser bör läggas fram?
3. Har utskottet några kommentarer kring kommissionens prioriteringar eller övergripande strategiska inriktning?
4. Är alla förslag lika prioriterade för utskottet att följa? (Frågan besvaras i det fall utskottet finner det meningsfullt att göra en prioritering.)
5. Finns det i övrigt något särskilt kring hur frågorna har behandlats tidigare eller kommer att behandlas framöver i riksdagen som utskottet ser behov av att lyfta fram i förhållande till arbetsprogrammet?

Utskottets ställningstagande

Utskottet har valt att yttra sig över frågorna 1, 3 och 5. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att kommissionens meddelande Den europeiska gröna given (COM(2019) 640) genom beslut den 22 januari 2020 hänvisats till miljö- och jordbruksutskottet för granskning. I det kommande granskningsutlåtandet kommer utskottet således att återkomma till de delar av kommissionens arbetsprogram som också ingår i meddelandet.

Utrikesutskottets fråga 1

Utskottet anser att Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG av den 12 mars 2001 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1829/2003 av den 22 september 2003 om genetiskt modifierade livsmedel och foder bör vara föremål för Refit-initiativ och ingå bland förslagen i bilaga II till arbetsprogrammet. Dessa bägge rättsakter reglerar bl.a. förutsättningarna för prövning av ansökningar om tillstånd för odling av en genetiskt modifierad växt inom EU. Den moderna växtförädlingstekniken har de senaste åren utvecklats snabbt. Rättsakterna behöver nu utvärderas.

Utrikesutskottets fråga 3

Som en inledande övergripande synpunkt på den strategiska inriktningen på de initiativ och förslag som ingår i kommissionens arbetsprogram vill utskottet understryka betydelsen av att nya initiativ och regelverk på unionsnivå inte utformas på ett sätt som riskerar att medföra negativa konsekvenser för de medlemsstater som i förhållande till EU-lagstiftarens målsättningar redan hunnit långt i sitt nationella reformarbete. Det är enligt utskottets bedömning också viktigt att framhålla vikten av att det i kommissionens arbete med mål och strategier redan på förslagsnivå så tydligt som möjligt avgränsas vilka delar som ska hanteras på unionsnivå och vilka delar som ska hanteras på medlemsstatsnivå. Vidare anser utskottet att det finns en obalans i kommissionens arbetsprogram i förhållandet mellan de insatser som görs för att utvärdera befintlig lagstiftning parallellt med initierandet av nya lagstiftningsprojekt. Kommissionen anför i arbetsprogrammet att man har för avsikt att utveckla ett nytt instrument enligt metoden ”en in, en ut”, dvs. att en ny administrativ börda ska kompenseras genom en motsvarande avlastning på samma politikområde. Enligt utskottets bedömning är det viktigt att kommissionen redan nu börjar tillämpa ett sådant arbetssätt i sitt programarbete.

Vad sedan gäller den strategiska inriktningen av enskilda initiativ och förslag vill utskottet anföra följande.

Utskottet ser positivt på att kommissionen tydligt anger att den europeiska gröna given är unionens nya tillväxtstrategi. Att EU:s ekonomi och industri blir mer innovativa, resurseffektiva, cirkulära och konkurrenskraftiga är enligt

utskottets bedömning nödvändigt för att nå målsättningarna när det gäller bl.a. klimat och biologisk mångfald.

Utskottet välkomnar initiativet till en europeisk klimatlag. Det är enligt utskottets bedömning angeläget att EU utformar en ambitiös och långsiktig klimatstrategi, och en klimatlag kommer att utgöra ett viktigt led i EU:s klimatarbete. I sammanhanget vill utskottet understryka betydelsen av att detta kommande regelverk utformas på ett sätt som inte medför negativa konsekvenser för de delar av industrin som redan hunnit långt i sitt klimatomställningsarbete. Den nya klimatlagen måste därför innehålla regler som säkerställer att de positiva satsningar som redan gjorts kan tillgodoräknas inom ramen för det nya regelverket.

Utskottet efterlyser dock en långsiktig lösning för användandet av biodrivmedel i transportsektorn.

Vidare välkomnar utskottet initiativet till en strategi för biologisk mångfald fram till 2030. Det är enligt utskottets bedömning viktigt med åtgärder på EU-nivå för att bevara livsmiljöer, vilda djur och växter inom unionen. I arbetsprogrammet aviseras också en ny skogsstrategi för EU. Utskottet vill i sammanhanget understryka att de grundläggande förutsättningarna för dessa två strategier måste vara jämbördiga. Arbetet med biologisk mångfald inom unionen är en gemensam unionsrättslig fråga som till stor del är reglerad genom EU:s två naturvårdsdirektiv. Genomförandet av strategin får dock inte inskränka det nationella självbestämmandet i skogsfrågor och implementeringen av EU:s naturvårdsdirektiv måste ta i beaktande skilda nationella förutsättningar. Skogspolitiken är dock inte ett gemensamt politikområde, utan den tillhör den nationella kompetensen och det nationella självbestämmandet. Skogsfrågorna är också horisontella med konsekvenser för klimat, en levande landsbygd och en växande cirkulär och biobaserad ekonomi. Enligt utskottets bedömning är det viktigt att den aviserade skogsstrategin utformas på en övergripande nivå som inte inskränker det nationella självbestämmandet inom detta område. EU:s insatser på skogsområdet får inte försämra förutsättningarna för det hållbara svenska skogsbruket.

Utskottet ser positivt på att strategin Från jord till bord ingår i arbetsprogrammet. Utskottet vill i denna del framhålla betydelsen av att denna strategi utformas på ett sätt som inkluderar insatser i fråga om forskning, innovation och företagsutveckling, områden som enligt utskottets bedömning har stor betydelse för att uppnå strategins ambitioner.

Utskottet är också positivt till kommissionens initiativ till en ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin. För att detta initiativ ska kunna bli ett verkningsfullt instrument krävs enligt utskottets bedömning att den kommande strategin omfattar både textilier och batterier. Utskottet bedömer det som särskilt viktigt att hållbarhetsperspektivet betonas när det gäller frågan om framtida regleringar av batterier.

Avslutningsvis vill utskottet välkomna den aviserade strategin om förnybar energi till havs. Etableringar av t.ex. vindkraftsanläggningar till havs kan dock

ha stor inverkan på värdefulla arter och livsmiljöer. Utskottet vill därför påtala behovet av att den kommande strategin tydligt beaktar konsekvenserna för den biologiska mångfalden.

Utrikesutskottets fråga 5

Det är mycket viktigt att utskotten är delaktiga i granskningsförfarandet när det gäller EU-dokument. Granskningen av strategiska EU-dokument bidrar till att synpunkter som är viktiga för en frågas fortsatta hantering förs fram tidigt, vilket bidrar till en förbättrad beredskap hos riksdagen när det senare lämnas skarpa förslag. Utskottet vill samtidigt betona att utskottens resurser måste användas effektivt. Ett arbetssätt inom EU med omfattande strategiskt programarbete parallellt med omfattande lagstiftningsarbete ställer höga krav på medlemsstaterna. Utskottet vill mot denna bakgrund framhålla betydelsen av att kommissionen är tydlig i sina prioriteringar så att de nationella parlamenten kan fullgöra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

Stockholm den 20 februari 2020

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Nina Lundström (L), Mats Nordberg (SD), Markus Selin (S), Monica Haider (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Kjell-Arne Ottosson (KD) och Magnus Ek (C).